

СТРАТЕГІЧНІ ЗАВДАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ У РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ДЕСТИНАЦІЇ

Віктор Алькема

Університет економіки і права «КРОК», Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5997-7076>

Алькема, В. (2024). Стратегічні завдання логістичних систем у розвитку туристичної дестинації. *Journal of Innovations and Sustainability*, 8(2), 05. <https://doi.org/10.51599/is.2024.08.02.05>.

Мета. Метою цього дослідження є визначення складників логістики туристичної дестинації та аналіз її основних завдань, а також розробка стратегічних завдань, що стоять перед логістичними системами макро та мікрорівнів у межах дестинації для підвищення її ефективності й зміцнення конкурентоспроможності та забезпечення сталого розвитку на туристичному ринку.

Результати. На основі аналізу наукових джерел за тематикою дослідження та інформації практичного характеру щодо функціонування реальних туристичних дестинацій обґрунтовано актуальність застосування системного підходу при розгляді туристичної дестинації як об'єкта управління та логістичних інструментів, які забезпечують її належну конкурентоспроможність і сталий розвиток. Проаналізовано сучасні концептуальні підходи до розуміння логістики та її складників у туризмі. Виділено основні альтернативні погляди на роль логістики в туризмі як на логістичний чинник, логістичні інструменти, логістичну підтримку та логістичне забезпечення туристичної діяльності. Подано авторське розуміння логістики в межах туристичної дестинації та ідентифіковано її складники. Сформульовано завдання для визначених складників логістики туристичної дестинації. Акцентовано увагу на необхідність синтезу складників логістики туристичної дестинації шляхом спільного розгляду наявних макрологістичної та мікрологістичної концепцій. Узагальнено ці складники, які представлено у вигляді інтеграційної сукупності двох логістичних систем макро та мікрорівнів. Розроблено й узгоджено за складниками логістики та рівнями логістичних систем стратегічні завдання розвитку туристичної дестинації за рахунок використання інструментів стратегічного менеджменту та впровадження логістичних і маркетингових інновацій.

Наукова новизна. Уперше обґрунтовано гіпотезу про синергетичну взаємодію елементів макроекономічної та мікроекономічної логістичних систем при вирішенні стратегічних завдань розвитку туристичної дестинації та визначено основні ефекти від такої взаємодії. Автором уперше розроблено стратегічні завдання розвитку туристичної дестинації за рахунок використання науково обґрунтованих методів й інструментів стратегічного менеджменту та впровадження логістичних і маркетингових інновацій. У дослідженні удосконалено сучасні концептуальні підходи до розуміння місця й ролі складників логістики в розвитку туристичної дестинації. Удосконалено зміст основних завдань логістики туристичної дестинації в межах системного підходу. Отримали подальший розвиток підходи до ідентифікації складників логістики туристичної дестинації як об'єкта управління.

Практична цінність. Рекомендовано для практичного використання суб'єктами логістики туризму різних рівнів основні завдання логістики туристичної дестинації, які спрямовані на забезпечення її ефективного функціонування, належної конкурентоспроможності й сталого розвитку. Розроблено стратегічні завдання розвитку туристичної дестинації за рахунок її логістичних складників, які можуть бути використані в практичній діяльності міжнародних,

державних і місцевих інституцій та організацій, органів державної влади та місцевого самоврядування як пріоритети в реалізації проєктів створення, експлуатації, модернізації та розвитку транспортної, інформаційної та іншої туристичної інфраструктури, а також розробці глобальних, національних і локальних стратегій управління функціонуванням та розвитком туристичних дестинацій.

Ключові слова: туризм, стратегічний менеджмент у туризмі, логістика в туризмі, туристична дестинація, логістика туристичної дестинації, логістична система, сталий розвиток, конкурентоспроможність.

STRATEGIC OBJECTIVES OF LOGISTIC SYSTEMS IN THE TOURIST DESTINATION DEVELOPMENT

Viktor Alkema

«KROK» University, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5997-7076>

Purpose. The purpose of this study is to determine the components of tourism destination logistics and analyse its main objectives. It also aims to develop strategic objectives for logistics systems at the macro and micro levels within the destination to improve efficiency, enhance competitiveness, and promote sustainable development in the tourism market.

Results. The article, based on the analysis of scientific sources about research and information on the practical nature of the functioning of real tourist destinations, substantiates the relevance of applying a systemic approach when considering a tourist destination as an object of management and logistical tools that ensure its proper competitiveness and sustainable development. The article analyses modern conceptual approaches to understanding logistics and its components in tourism. The main alternative views on the role of logistics in tourism as a logistic factor, logistic tools and logistic support for tourist activity are highlighted. The author's understanding of logistics within the tourist destination is presented, and its components are identified. Objectives are stated for specific components of the logistics of the tourist destination. Attention is focused on the need to synthesise the logistics of a tourist destination based on a general consideration of existing macrologistics and micrologistics concepts. The generalisation of these components presents an integrated whole of two logistic systems at both macro and micro levels. The strategic objectives of developing the tourist destination through the implementation of strategic management tools and the utilisation of logistics and marketing innovations were formulated and approved by the logistics components and levels of the logistics systems.

Scientific novelty. The hypothesis of synergistic interaction of elements of macroeconomic and microeconomic logistics systems in solving strategic tasks of development of a tourist destination is substantiated for the first time and the main effects of such interaction are determined. The author has for the first time developed strategic tasks of development of a tourist destination using scientifically based methods and tools of strategic management and introducing logistic and marketing innovations. The study improves modern conceptual approaches to understanding the place and role of logistics components in the development of a tourist destination. The content of the main tasks of tourism destination logistics within a systematic approach has been improved. The approaches to identifying the components of tourism destination logistics as a management object have been further developed.

Practical value. It is recommended for practical use by tourism logistics entities of different levels of the main objectives of the logistics of a tourist destination, which are aimed at ensuring its effective functioning, proper competitiveness, and sustainable development. Strategic objectives for the development of the tourist destination at the expense of its logistical components have been

developed, which can be used in the practical activities of international, state, and local institutions and organisations, state authorities, and local governments as priorities in the implementation of projects for the creation, operation, modernisation, and development of transport, information, and other tourist infrastructure, as well as the development of global, national and local strategies for managing the operation and development of tourist destinations.

Key words: tourism, strategic management in tourism, logistics in tourism, tourist destination, logistics of tourist destination, logistics system, sustainable development, competitiveness.

Постановка проблеми. Сучасний світ туризму перебуває в стані постійної еволюції, що зумовлює необхідність упровадження інноваційних підходів в управлінні логістичними системами цієї сфери економіки [1]. Сталий розвиток туризму країни є можливим лише за умови належної конкурентоспроможності відповідних туристичних дестинацій [2]. Логістичні системи туристичних дестинацій є їх фундаментальними елементами, які забезпечують злагоджену роботу всіх складових, починаючи від транспортування туристів і закінчуючи постачанням необхідних ресурсів. Розвиток туризму залежить від здатності дестинації не лише привабити туристів, але й забезпечити їм комфортні умови перебування, що, у свою чергу, потребує ефективної логістичної підтримки. Актуальність цього дослідження полягає в тому, що в умовах глобальної конкуренції, сезонних коливань туристичного потоку та зростання очікувань туристів, логістичні системи як макро, так і мікрорівнів, які забезпечують комплексну корисність і безпечність простору та часу туриста, повинні бути гнучкими, ефективними та фізично й екологічно безпечними. У цьому контексті зростає актуальність розробки й реалізації стратегічних завдань зазначених логістичних систем під кутом зору їх інтеграції та координації процесів і ресурсів у забезпеченні підвищення конкурентоздатності та розвитку відповідної туристичної дестинації. Частково такий підхід був реалізований у розробленій професором І. Смирновим концепції геопросторового регулювання туристичних потоків [1]. Однак, слід зауважити, що він не враховує низку деструктивних чинників сучасного логістичного середовища туристичної сфери. Виникає необхідність розробки актуальних стратегічних завдань для логістичних систем у межах туристичної дестинації, яка зумовлена низкою ключових викликів, зокрема, інфраструктурними обмеженнями, сезонністю туризму, екологічними вимогами, технологічними інноваціями та потребою в координації між різними зацікавленими сторонами та суб'єктами різних рівнів управління. Без координації між різними зацікавленими сторонами, такими як державні органи, приватні компанії та місцеві громади, неможливо забезпечити належну конкурентоздатність туристичної дестинації. Таким чином, розробка та реалізація стратегічних завдань для логістичних систем у межах туристичної дестинації є необхідним кроком для підвищення її конкурентоспроможності та забезпечення сталого розвитку, що й зумовило вибір проблематики цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науковій літературі

є різні підходи до розуміння впливу логістики на розвиток туристичних дестинацій. Так, E. Mrnjavac розглядає розвиток туристичних дестинацій через застосування інструментарію логістики шляхом розгляду двох концепцій [3]: макрологістичної концепції туристичної дестинації, яка передбачає оптимізацію матеріальних, людських, інформаційних та енергетичних потоків у межах визначеної географічної зони туристичного інтересу; мікрологістичної концепції туристичної дестинації, яка належить до логістичної діяльності туристичних організацій та інших суб'єктів, які функціонують у туристичній сфері. Науковці T. Kochadze та ін. надали визначення «туристичної логістики як систематичного підходу до планування, нагляду та виконання операцій» [4]. На їх погляд, «головною метою логістики в розвитку туристичної дестинації є забезпечення задоволення потреб клієнтів» [4]. Колектив науковців Z. Jin та ін. вважають, що з точки зору загальної туристичної діяльності туристична логістика включає низку логістичних заходів, які забезпечують безперешкодне переміщення та взаємодію туристів із туристичними об'єктами [5]. Науковці S. Tadić, M. Veljović зазначають, що «розвиток туризму формує великі потоки людей, їхніх особистих речей, товарів та інформації, а основним інструментом для ефективної реалізації цих потоків є логістика» [6].

Дослідники S. Muhsina та V. Popović вважають, що з логістичного погляду успішної діяльності організацій, які займаються туризмом, можна досягти, коли ці різні категорії учасників діють як система, в ланцюжку поставок. На рівні туроператорів управління ланцюгом постачання включає, серед іншого, діяльність із планування та управління щодо вибору постачальників закупівель, управління внутрішньою логістикою, а також співпрацю з усіма партнерами маркетингового каналу [7]. Науковці I. Смирнов, Ю. Бенч відзначають, що логістичний підхід виступає важливим чинником сталого розвитку туристичних дестинацій [8]. На думку I. Макарчук та ін., туристична дестинація формується і функціонує на туристико-рекреаційному потенціалі території та наявності відповідної туристичної інфраструктури. Вона виступає як суб'єкт ринкових відносин та об'єкт управління в галузі туризму. Стратегія туристичної дестинації полягає в обов'язковій координації економічного, екологічного та людського розвитку [9]. Пропонують урахувувати аспекти екологічної, логістичної та інфраструктурної якості при аналізі впливу логістики на розвиток туристичної дестинації A. Сіассі та ін. Ці автори дійшли висновку, що трафік, який генерує туристичний рух, впливає на якість повітря, лісів і води, а також на шумове забруднення [10].

K. Nopphakate, W. Aunyawong провели детальний аналіз управління туристичною логістикою шляхом інтеграції транспорту з туризмом для підвищення ефективності, особливо в контексті його зв'язку з управлінням ланцюгами поставок. Автори стверджують, що фізичні, інформаційні та фінансові потоки відіграють вирішальну роль у позитивному впливі на задоволеність туристів, тим самим впливаючи на лояльність до бренду

дестинації. Крім того, вони рекомендують туристичним підприємцям уміло керувати цими чинниками, щоб забезпечити задоволеність клієнтів і сприяти зростанню їх лояльності [11]. Питання підвищення конкурентоздатності туристичної дестинації Р. Кожухівська розглядає через призму горизонтальної та вертикальної кооперації з галузевими або регіональними партнерами для спільної господарської діяльності зі створення, надання й реалізації певної послуги або продукту [12]. У своєму дослідженні Н. Корж, Н. Онищук проаналізували принципи та практики взаємопов'язаних етапів і стратегій розвитку «розумної дестинації». Вони встановили, що «розумність» туристичної дестинації визначається не тільки її інформаційно-комунікаційними інноваціями, а й технологіями, які дозволяють покращити людську мобільність, а владі формувати політику, засновану на знаннях і передових послугах [13]. Автори публікації С. Бондаренко та ін. виділили ключові функції логістики в туризмі [14]. Реалізація зазначених авторами функцій є можливою лише за належної інтеграції логістичних систем туристичної дестинації та координації зацікавлених сторін у питаннях планування й організації розвитку туристичних дестинацій. На думку А. Прочан, «туристичні підприємства повинні застосовувати орієнтований на клієнта підхід до управління логістикою, щоб гарантувати, що туристи отримають високоякісні послуги та позитивне враження» [15]. З точки зору А. Прочан, логістика в туризмі є важливим елементом туристичного бізнесу, який відіграє визначну «роль у забезпеченні ефективної організації та координації туристичних послуг. У зв'язку зі зростанням конкуренції та швидким розвитком технологій логістика в туризмі повинна стати більш гнучкою й адаптованою до змін на ринку, щоб задовольнити потреби туристів та забезпечити максимальну ефективність туристичного бізнесу» [15].

Сучасна логістика в туризмі, на думку А. Прочан, «відображається у використанні технологій, інновацій і глобальних трендів для покращення якості послуг та ефективності операцій» [16]. Однією з інноваційних форм логістичних процесів у сфері послуг, на його думку, є «логістичний провайдинг, що дає можливість компаніям залучити зовнішніх фахівців та спеціалізовану інфраструктуру для забезпечення ефективності й оптимізації логістичних процесів» [16]. За даними І. Журби та І. Несторишена, логістичне управління потоками підприємств у туристичній галузі суттєво залежить від низки факторів, серед яких специфіка туристичних послуг, особливості інтегрованих туристичних потоків, стан розвитку ринку туристичних послуг [17]. Науковець Н. Захаркевич із співавторами вважають, «що розробка стратегії розвитку вітчизняного туризму повинна бути спрямована на створення конкурентного туристичного продукту як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку. Ефективним інструментом, здатним одночасно задовольнити попит на туристичні послуги та організувати туристичну діяльність на принципах стійкого розвитку, є формування логістики туризму»

[18]. Т. Марусей у своєму дослідженні розглядає сучасні логістичні інновації в туристичній галузі та виділяє серед пріоритетних логістичний 5PL провайдинг, GPS-трекінг, застосування принципів Big Data та EDI-систем. Усі зазначені інноваційні форми логістичних процесів та сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій і систем сприяють інтеграції усіх елементів логістичних систем різних рівнів у туризмі в цілому та логістичних дестинаціях зокрема [19]. В. Щабельська та ін. акцентують увагу на тенденції управлінської трансформації туристичного комплексу, яка базується зокрема на системній діяльності його складових і впровадженні логістичних систем та переході до стратегічного планування й створення локальних компаній і центрів [20]. «Упровадження логістичних інструментів управління туристичними послугами, а саме надання комплексних туристичних послуг, полягає у створенні ефективних механізмів управління потоками туристів, транспортними, інформаційними, фінансовими ресурсами, послугами та логістикою туристичних послуг» [20]. Науковці Г. Хмурковський, Т. Ляденко розглядають туристичну логістику як систему, яка містить певні функціональні області, кожна з яких вирішує конкретні завдання. На їхню думку, важливість туристичної логістики полягає в тому, що в ній задіяні такі основні сторони, як клієнт-туристичний агент-постачальник транспортних, готельних та інших послуг, тому важливо правильно спланувати, управляти та оперативно контролювати складний матеріальний та інформаційний процес успішної взаємодії між ними [21]. Професор М. Меркулов із співавторами публікації здійснив систематизацію функцій та операцій основних суб'єктів логістичної діяльності в туризмі [22]. Серед ідентифікованих та охарактеризованих функцій він виділяє регулювальну, яка здійснює логістичне управління всіма видами потоків. Керуючий вплив регулювальної функції полягає в підтримці відповідної діяльності конкретної підсистеми інтересам усієї логістичної системи [22]. Отже, завдяки цій функції може відбуватися інтеграція елементів та систем у межах туристичної дестинації. Науковці О. Ковальчук та ін. звертають увагу на важливість реалізації співпраці між суб'єктами туристичного регіону (дестинації) [23]. Подальшу діяльність підприємств сфери туризму вони вбачають у розвитку логістичної інфраструктури в туристичних регіонах, що дозволить забезпечити якість обслуговування туристів та їх безпеку [23].

Отже, більшість авторів публікацій розглядають логістику та логістичну діяльність у сфері туризму, не виділяючи склад чи структуру логістики на рівні окремих об'єктів чи складових туристичної діяльності. Окремі автори розглядають логістичні інструменти логістики в туристичній дестинації як логістичний чинник, логістичну підтримку чи логістичне забезпечення туристичної діяльності в межах окремої дестинації. Закордонні науковці розглядають логістику в туристичній дестинації переважно в рамках системного підходу, а вітчизняні процесного та ситуаційного підходів. На

сьогодні відсутні публікації вітчизняних науковців, спрямовані на дослідження логістичних систем у межах розвитку туристичної дестинації. Хоча слід зазначити, що більшість авторів визнають, що такий розвиток є можливим завдяки інтеграції та координації складових, процесів і ресурсів логістики туристичного комплексу.

Мета, матеріали та методи дослідження. Метою роботи є визначення складників логістики туристичної дестинації та аналіз її основних завдань, а також розробка стратегічних завдань, що стоять перед логістичними системами макро та мікрорівнів у межах дестинації для підвищення її ефективності та зміцнення конкурентоспроможності й забезпечення сталого розвитку на туристичному ринку.

Для досягнення мети в процесі дослідження вирішено такі завдання:

– проаналізовано сучасні концептуальні підходи до розуміння складових логістики в туризмі та ідентифіковано складові логістики туристичної дестинації, які формують контур основних напрямів стратегічного логістичного менеджменту як інструменту зміцнення її конкурентоздатності та забезпечення сталого розвитку;

– систематизовано та подано аналітичний опис мети та основних завдань логістики туристичної дестинації як об'єкта управління в межах системного підходу;

– висунуто та обґрунтовано гіпотезу про синергетичну взаємодію елементів логістики туристичної дестинації при вирішенні стратегічних завдань її розвитку і запропоновано представити ці елементи у вигляді інтеграції макроекономічної та мікроекономічної логістичних систем;

– розроблено й узгоджено за складовими логістики та рівнями логістичних систем стратегічні завдання розвитку туристичної дестинації в межах системного та комплексного підходів.

Вирішення визначених завдань проводили з використанням сучасних загальнонаукових методів: спостереження, аналізу та синтезу для виявлення, аналізу та систематизації сучасних підходів до розуміння сутності, мети, завдань логістики та логістичних утворень у розвитку туристичних дестинацій; дедукції, індукції та конкретизації для формулювання логічних аналітичних умовиводів щодо складових логістики туристичної дестинації та її основних завдань. У процесі дослідження автором також застосовано спеціальні методи: формалізація, інтерпретація та інформаційне моделювання для розробки стратегічних завдань логістичних систем у межах туристичної дестинації.

Інформаційною базою цього дослідження стали результати наукових розробок закордонних і вітчизняних науковців з окресленої проблематики.

Виклад основного матеріалу дослідження. На першому етапі дослідження ставилось завдання ідентифікації складових логістики туристичної дестинації, які формують контур основних напрямів стратегічного логістичного менеджменту як інструменту зміцнення її конкурентоздатності та забезпечення

сталого розвитку. Туристичну дестинацію як об'єкт управління розглядали в процесі дослідження в межах системного підходу. Такий погляд до логістики туристичної дестинації дозволяє представити цей простір як внутрішнє та зовнішнє логістичне середовище, що містить низку складових. Узагальнено такі складові можна представити у вигляді інтеграційної сукупності логістичних систем різних рівнів залежно від особливостей конкретної туристичної дестинації. Низка сучасних науковців, розглядаючи логістичне середовище дестинації в межах системного підходу, виділяють різні його складові й досить по різному здійснюють їх диференціацію. Шляхом аналізу та синтезу, а також рейтингування наявних у науковій літературі альтернатив щодо логістичних складових туристичної дестинації нами виділено її основні елементи, наведені на рис. 1.

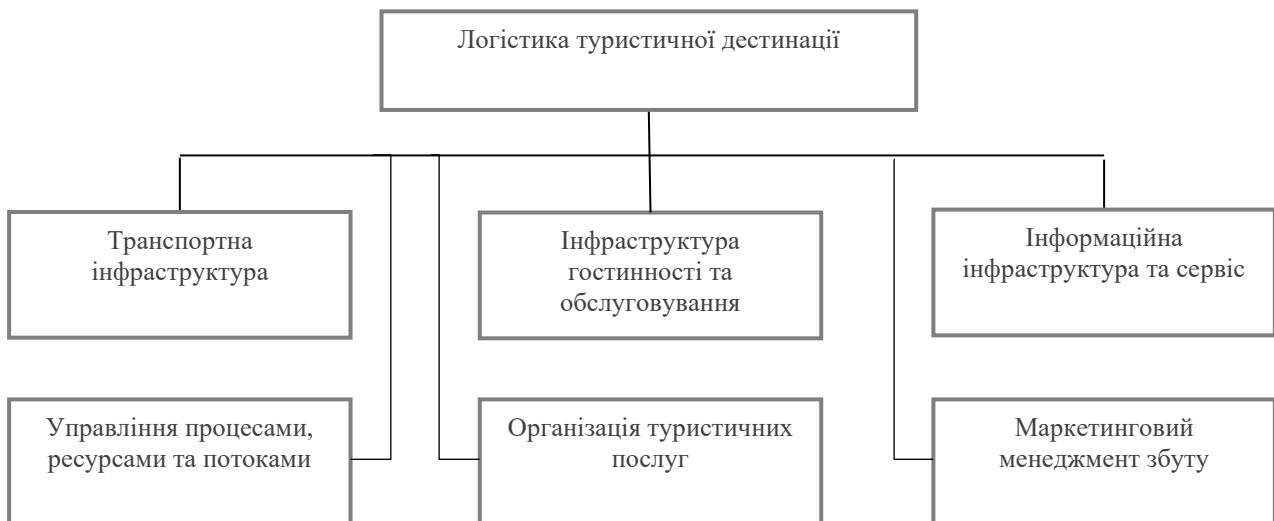

Рис. 1. Складові логістики туристичної дестинації

Джерело: сформовано на підставі [1; 8; 15; 20].

Ураховуючи, що логістика туристичної дестинації охоплює всі процеси й операції, які забезпечують її ефективне управління та функціонування з метою комфортного і безперебійного перебування туристів, у її складі ідентифіковано шість ґрунтовних складових. Транспортна інфраструктура включає процеси організації транспорту, що забезпечує доступ до дестинації, включаючи аеропорти, залізничні станції, автобусні зупинки та інші види транспорту. А також внутрішній транспорт усередині дестинації такий, як оренда автомобілів, громадський транспорт, таксі або трансфери між різними туристичними пунктами. Другою складовою в нашому комплексі є інфраструктура гостинності та розміщення. У межах цієї складової вирішують питання щодо управління готельним сервісом і комунікації з постачальниками послуг; забезпечення різних варіантів розміщення, таких як готелі, хостели, апартаменти, курорти на інші форми проживання. Третьою складовою є інформаційна інфраструктура та сервіс. Вона забезпечує організацію туристичних інформаційних центрів та онлайн ресурсів і надання туристам інформації про дестинацію, включаючи карту місцевості, туристичні маршрути,

сервіси інформування та візуалізації окремих туристичних локацій, розклад заходів і подій, інформацію про ресторани, розважальні заклади тощо. Четвертою складовою є організація туристичних послуг, а саме організація екскурсій, турів, культурних і розважальних заходів. А також обслуговування та підтримка клієнтів, включаючи вирішення питань і проблем, що виникають у туристів. До п'ятої складової ми відносимо сферу управління процесами, ресурсами та потоками, які реалізуються як на макро, так і мікрорівнях. Основне завдання такого управління на макрорівні – це координація ефективного використання природних і культурних ресурсів щодо забезпечення їх збереження і стійкого розвитку туристичної дестинації. На мікрорівні мета такого управління це забезпечення безпеки, дотримання екологічних і санітарно-гігієнічних норм та інших аспектів, які забезпечують комфорт і безпеку туристів. Шостою складовою логістики туристичної дестинації є маркетинговий менеджмент і збут. Важливість цієї складової полягає в розробці та реалізації маркетингових стратегій для просування туристичної дестинації на ринку, а також залучення туристів через рекламні кампанії, участь у виставках та інших промоційних заходах. Синтез охарактеризованих складових свідчить, що виокремлені елементи логістики туристичної дестинації є важливими в забезпеченні успішного її функціонування та розвитку і як наслідок сприяють високому рівню безпечного, комфортного та безтурботливого перебування туристів, що надає їм позитивний досвід і мотивує до повторних відвідин.

Другий етап дослідження було присвячено систематизації та аналітичному опису мети й основних завдань логістики туристичної дестинації в межах системного підходу. Метою логістики туристичної дестинації вважаємо створення та постійне удосконалення умов і задоволення вимог щодо належного рівня безпеки, комфорту та ефективного обслуговування туристів. Використовуючи метод конкретизації, нами сформульовано основні завдання логістики туристичної дестинації, які наведено на рис. 2.

Рис. 2. Основні завдання логістики туристичної дестинації

Джерело: розроблено автором на підставі [1; 3; 16; 21; 23].

Як видно із рис. 2, до завдань логістики туристичної дестинації слід віднести: оптимізацію та регулювання туристичних потоків, які спрямовано на реалізацію процесів забезпечення безперервного руху туристів за рахунок ефективної організації транспорту та планування й організації маршрутів для легкого і зручного переміщення туристів між різними об'єктами і послугами; покращення якості обслуговування; ефективне використання природних, культурних і людських ресурсів за рахунок раціонального управління ними та планування і контролю за їх витрачанням; забезпечення та підтримка стійкого розвитку дестинації; забезпечення безпеки та комфорту шляхом гарантування безпеки і створення комфортного середовища; задоволення потреб і очікувань туристів шляхом персоналізації послуг та організації зворотного зв'язку; підвищення конкурентоспроможності та управління репутацією туристичної дестинації. Підвищення конкурентоспроможності повинно здійснюватися за рахунок розвитку маркетингово-логістичних стратегій просування дестинації, розробки маркетингових компаній для залучення нових туристів і маркетингової й логістичної підтримки інтересу до туристичної дестинації. Управління репутацією туристичної дестинації включає створення та підтримку її позитивного іміджу через якісне обслуговування та успішні туристичні кампанії. Важливим для зміцнення позитивного іміджу туристичної дестинації є оперативне й ефективне реагування та вирішення проблем і розв'язання критичних ситуацій, які можуть впливати на репутацію дестинації. Таким чином, усі сформовані завдання логістики туристичної дестинації є взаємопов'язаними між собою й спрямовані на реалізацію її мети, яка полягає у створенні неперервного, комфортного та привабливого туристичного досвіду для забезпечення належного рівня задоволеності туристів і сталого розвитку дестинації.

На третьому етапі дослідження розвитку туристичної дестинації висунуто та обґрунтовано гіпотезу про синергетичну взаємодію елементів її логістики при вирішенні стратегічних завдань і запропоновано представити їх у вигляді інтеграції макроекономічної та мікроекономічної логістичних систем. Підтримуючи погляд на логістику туристичної дестинації в рамках запропонованих Е. Mrnjavac двох концепцій [4], на нашу думку, спільна реалізація цих концепцій у межах системного підходу може бути представлена у вигляді логістичного каналу, тобто сукупності логістичних систем відповідного рівня. У процесі свого функціонування ці логістичні системи повинні реалізовувати стратегічні цілі розвитку туристичної дестинації. Шляхом системного аналізу виділено базові складові суб'єктно-об'єктного складу цих систем. Для макрологістичної системи виділено: суб'єкти й об'єкти міжнародної та національної транспортної й іншої туристичної інфраструктури; національні суб'єкти управління її створенням, експлуатацією та модернізацією; суб'єкти маркетингу та просування туристичних дестинацій; суб'єкти державної та регуляторної політики, які впливають на туристичну

інфраструктуру та обслуговування. Мікрологістична система в межах туристичної дестинації включає дрібніші, але не менш важливі складові: суб'єкти та об'єкти внутрішньої логістики туристичної дестинації, суб'єкти та об'єкти гостинності та обслуговування, а також суб'єкти, які надають інформаційні послуги й організують локальні заходи та активності. Внутрішньою логістикою туристичної дестинації слід вважати суб'єкти та об'єкти, які забезпечують організацію діяльності місцевого транспорту, організацію трансферів між готелями і туристичними пунктами й надають транспортні засоби в оренду. Аналіз складових макрологістичної та мікрологістичної систем є важливими для ефективного функціонування і розвитку туристичної дестинації. Складові макрологістичної системи забезпечують загальну інфраструктуру та доступність, тоді як складові мікрологістичної системи концентруються на детальному управлінні та задоволенні конкретних потреб туристів. Доцільність розгляду цих логістичних систем як єдиного цілого в межах туристичної дестинації доводили шляхом аналізу процесів інтеграції функцій та елементів систем у забезпеченні високого рівня якості туристичного продукту. Серед ключових переваг такої інтеграції було виділено такі. Координація транспорту й інфраструктури шляхом співпраці між транспортними і туристичними організаціями. Макрологістична система забезпечує загальний транспортний доступ до дестинації, а мікрологістична система організовує і забезпечує функціонування внутрішнього транспорту. Їх координація сприяє неперервному і комфортному переміщенню туристів від місця вибуття до місця прибуття, проживання та розваг. Синхронізація розкладів міжнародних і місцевих транспортних засобів дозволяє зменшити час очікування і забезпечити легкий доступ до туристичних локацій. Другою перевагою інтеграції є забезпечення сумісності інформаційних систем і використання єдиних інформаційних платформ для надання туристичної інформації та обмін даними про запити, бронювання і доступність послуг між великими транспортними операторами і місцевими туристичними компаніями. До наступної переваги ми відносимо забезпечення єдиних стандартів якості обслуговування для усіх компонентів туристичного продукту і єдиних підходів до сертифікації персоналу суб'єктів туристичної діяльності. До очевидних переваг інтеграції логістичних систем у межах туристичної дестинації також можна віднести: комплексне управління природними, культурними та людськими ресурсами, інфраструктурою та туристичними і супутніми потоками; використання моніторингу та аналітичного інструментарію на усіх рівнях для забезпечення зворотного зв'язку й постійного удосконалення якості послуг; узгодження й синхронізацію етапів реалізації стратегій маркетингу і просування суб'єктів макро та мікрорівнів. Таким чином, інтеграція суб'єктів, а в їх межах функцій і елементів, макрологістичної та мікрологістичної систем туристичної дестинації забезпечує належну ефективність її функціонування за рахунок високого рівня якості

туристичного продукту через реалізацію процесів координації, узгодження й оптимізації всіх компонентів цих систем.

Ураховуючи актуальність вирішення завдань розвитку туристичної дестинації, на завершальному етапі дослідження проводили розроблення стратегічних завдань розвитку логістичних систем туристичної дестинації в межах системного та комплексного підходів як важливих її складових. Результати комплексної аналітико-синтетичної формалізації зазначених стратегічних завдань подано в табл. 1.

Таблиця 1

Стратегічні завдання логістичних систем у межах туристичної дестинації

Складова логістики	Макрологістична система	Мікрологістична система
Транспортна інфраструктура	Ефективне управління міжнародними та національними транспортними системами та забезпечення транспортної доступності	Узгоджене зі стратегією розвитку громади планування та організація роботи місцевого транспорту та маршрутів обслуговування
Інфраструктура гостинності та обслуговування	Науково обґрунтоване й економічно доцільне планування, проєктування, створення та розвиток національної інфраструктури гостинності та обслуговування	Ефективне управління готелями та іншими формами розміщення туристів і їх обслуговування
Інформаційна інфраструктура та сервіс	Інноваційний розвиток, інтеграція та підтримка глобальних і національних інформаційно-комп'ютерних платформ і систем	Створення та функціонування сучасних туристичних інформаційних центрів та інших інструментів оперативної підтримки туристів
Управління процесами, ресурсами та потоками	Результативне лобювання управлінських і політичних рішень щодо реалізації державної політики у сфері туризму. Оптимізація логістичних потоків у межах країни чи регіону	Управління ефективністю процесів обслуговування суб'єктами ринку туристичних послуг. Оптимізація місцевих ресурсів і потоків у межах дестинації
Маркетинговий менеджмент збуту	Формування та реалізація регіональних і національних інноваційних стратегій просування дестинацій. Стратегічне партнерство із суб'єктами регіональних і національних ринків туристичних послуг	Управління конкурентоспроможністю складових логістики мікрорівня туристичної дестинації. Управління репутацією суб'єктів логістичної діяльності в межах туристичної дестинації
Організація туристичних послуг	Співпраця з міжнародними та державними інституціями з питань розвитку туристичної інфраструктури та сфери обслуговування туристів	Співпраця з органами державної влади та місцевого самоврядування з питань забезпечення безпеки та комфорту туристів. Управління туристичними потоками в межах туристичної дестинації. Організація та координація екскурсій та івентів

Джерело: сформовано автором.

Основними ознаками систематизації стратегічних завдань обрано ідентифіковані автором складові логістики в межах туристичної дестинації та рівні диференціації їх елементів, представлені у вигляді двох систем макрологістичної та мікрологістичної. Самі стратегічні завдання подано у вигляді формалізованих тверджень (стратегічних векторів розвитку). Як видно із наведеної таблиці, стратегічні завдання забезпечення ефективності та сталого розвитку туристичної дестинації можливо здійснити за рахунок низки ефектів, пов'язаних із розвитком елементів структури макрологістичної системи. Такий результат досягається при ефективному управлінні суб'єктами цієї системи, а саме міжнародними та національними транспортними системами та суб'єктами забезпечення належної транспортної доступності; науково й економічно обґрунтованим плануванням, створенням, експлуатацією нової й модернізацією та розвитком наявної національної інфраструктури розміщення, розваг та обслуговування на макроекономічному рівні; упровадженням, розвитком та підтримкою глобальних і національних інформаційних платформ та систем і їх координацією у віртуальному просторі. У сфері стратегічного менеджменту туристичної дестинації на макрорівні пріоритетами є: розробка та реалізація глобальних і національних стратегій просування туристичних дестинацій та реалізація механізму стратегічного партнерства й співпраці з міжнародними та національними суб'єктами ринку туристичних послуг; результативне лобювання управлінських і політичних рішень щодо реалізації державної політики у сфері туризму; співпраця з міжнародними та державними інституціями з питань розвитку туристичної інфраструктури й сфери обслуговування туристів. У межах мікрологістичної системи розвиток туристичної дестинації досягається в значній мірі за рахунок реалізації низки стратегічних завдань. До їх числа слід віднести: науково обґрунтоване та узгоджене із стратегією розвитку територіальної громади планування та ефективну організацію роботи місцевого транспорту та маршрутів обслуговування; ефективне управління місцевою туристичною та іншою інфраструктурою розміщення, розваг та обслуговування; створення та підтримка ефективного функціонування інформаційних центрів та он-лайн ресурсів підтримки туристів; підвищення конкурентоспроможності та ефективне управління діловою репутацією суб'єктів логістичної та іншої сервісної діяльності. Важливими супутніми стратегічними завданнями мікрологістичного середовища туристичної дестинації також є: ефективне використання місцевих природних та інших ресурсів; належне планування та організація екскурсій та івентів; оптимізація локальних туристичних потоків; забезпечення безпеки, комфорту та широкого асортименту туристичних послуг. Реалізація зазначеного комплексу стратегічних завдань логістики макро та мікрорівнів є ключовим фактором розвитку туристичної дестинації за рахунок постійного удосконалення якості обслуговування туристів і забезпечення ефективності туристичної інфраструктури. Важливою складовою

завершального етапу дослідження стало визначення синергетичних ефектів від реалізації стратегічних завдань логістичних систем у розвитку туристичної дестинації, які наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Синергетичні ефекти від реалізації стратегічних завдань логістичних систем у розвитку туристичної дестинації

Аспекти взаємодії	Основні складові, задіяні в інтеграції логістичних систем		Синергетичні ефекти інтеграції логістичних систем
	Макрологістична система	Мікрологістична система	
Координація діяльності суб'єктів транспорту та інфраструктури	Міжнародний і національний транспорт, який забезпечує доступ до туристичної дестинації	Внутрішній транспорт туристичної дестинації. Локальна інфраструктура транспорту, гостинності й обслуговування та розваг	Скорочення часу очікування туриста під час забезпечення доступу до туристичних пунктів. Забезпечення швидкого доступу до туристичних пунктів Підвищення безпеки, комфорту та якості транспортного обслуговування
Сумісність інформаційних систем	Глобальні та національні інформаційно-комп'ютерні платформи й системи, мобільні додатки тощо	Локальні онлайн-платформи, туристичні інформаційні центри та інші інструменти оперативної підтримки туристів	Актуалізація інформації, оперативність і надійність обслуговування запитів туристів. Покращення обміну даними між суб'єктами туристичної дестинації та її клієнтами
Єдність і взаємоузгодженість стандартів обслуговування	Національне законодавство щодо розвитку туризму. Єдині стандарти якості компонентів туристичного продукту	Нормативна база сертифікації суб'єктів туристичної діяльності та розвитку персоналу (тренінги, підвищення кваліфікації тощо)	Забезпечення консистентності в обслуговуванні туристів. Зростання ступеня задоволеності туристів якістю обслуговування
Комплексність планування та управління ресурсами	Інфраструктура, природні та культурні ресурси країни. Людські ресурси туристичного комплексу країни чи регіону	Місцеві ресурси в межах туристичної дестинації. Туристичні потоки туристичної дестинації	Раціоналізація використання ресурсів країни й туристичної дестинації. Оптимізація витрат на управління ресурсами
Організація моніторингу та оцінювання	Національні транспортні політики та механізми їх реалізації	Аналітичні інструменти моніторингу якості послуг	Швидке реагування на зміни потреб і запитів туристів. Виявлення трендів і постійне удосконалення якості діяльності
Синхронізація стратегій діяльності	Міжнародні та національні плани дій щодо розвитку глобального та регіонального туризму	Регіональні стратегії та програми окремих напрямів розвитку туристичної дестинації	Синергетичний ефект від узгодженої реалізації маркетингових і логістичних стратегій розвитку туристичної дестинації. Урахування в стратегіях особливостей і переваг туристичної дестинації

Джерело: сформовано автором.

У процесі дослідження визначено основні напрями спільної взаємодії логістичних систем туристичної дестинації та ідентифіковано основні складові, які впливають на синергетичні ефекти, а також визначено основні синергетичні ефекти за кожним із зазначених напрямів. Аналіз результатів дослідження свідчить, що основними синергетичними ефектами від спільної реалізації стратегій розвитку туристичної дестинації за рахунок логістичних інструментів є: злагоджена реалізація стратегій діяльності суб'єктів туристичної дестинації; економічна та соціальна ефективність суб'єктів туристичної індустрії на усіх рівнях; цифровізація та віртуалізація туристичного бізнесу, його інформаційна прозорість і публічність в оцінюванні якості послуг; забезпечення якості, оперативності, надійності й консистентності в обслуговуванні туристів і забезпечення безпечного та комфортного середовища їх перебування. Серед важливих синергетичних ефектів слід відмітити також своєчасне виявлення трендів і постійне удосконалення якості діяльності суб'єктів туристичної дестинації й урахування в стратегіях її особливостей і переваг.

Порівняльний аналіз результатів дослідження автора з іншими дослідженнями із цієї тематики вітчизняних і закордонних науковців [1–23] свідчить про те, що є спільний погляд на важливість логістичних інструментів у розвитку туристичної дестинації. На відміну від раніше опублікованих робіт із цієї тематики, у дослідженні автора розгляд туристичної дестинації як об'єкта управління здійснено в рамках системного підходу. Спільним у дослідженні автора й попередніх публікаціях вітчизняних науковців є те, що напрями формулювання стратегічних завдань логістики в розвитку туристичної дестинації автором узгоджено та систематизовано з урахуванням наявної декомпозиції складових логістики туризму, визначених вітчизняними науковцями. До відмінних аспектів слід віднести розгляд автором логістики туризму не з позиції інструментального забезпечення чи певної функції туристичної діяльності, а представлення її у вигляді складної логістичної системи, яка створює просторово-часове середовище для реалізації цілей розвитку туристичної дестинації. У цьому аспекті автор дотримується концептуальних положень системного підходу, запропонованих зарубіжними науковцями Е. Mrnjavac, S. Tadić, M. Veljović [3; 6]. Однак більшість зарубіжних науковців, визнаючи переваги системного підходу та інтеграції складових систем у розвитку туризму, акцентують увагу на окремих ефектах від подібної інтеграції. У цій публікації розробку стратегічних напрямів і синергетичних ефектів від інтеграції логістичних систем розглянуто, по-перше, комплексно відповідно до складових логістики, а, по-друге, на рівні виокремленого об'єкта управління – туристичної дестинації.

Висновки. У процесі проведеного дослідження визначено складові логістики туристичної дестинації та здійснено аналіз її основних завдань. З позиції стратегічного менеджменту розроблено стратегічні завдання, що стоять перед логістичними системами макро та мікрорівнів у межах туристичної

дестинації, з метою підвищення її ефективності та зміцнення конкурентоспроможності й забезпечення сталого розвитку на туристичному ринку. Розвиток туристичної дестинації розглянуто з позиції розвитку її логістичних систем за рахунок упровадження технологічних і організаційних інновацій та інтеграції й координації їх складових, процесів і ресурсів. Запропоновані стратегічні завдання логістичних систем, які є векторами розвитку туристичної дестинації, що формують поле управлінських рішень у сфері її стратегічного менеджменту, спрямованих на покращення координації між різними зацікавленими сторонами для створення комфортних і безпечних умов перебування туристів.

Обмеженням цього дослідження є наявність лише якісного аналізу синергетичних ефектів від реалізації стратегічних завдань логістичних систем у розвитку туристичної дестинації. Бажаною є подальша розробка методики кількісної оцінки та аналізу синергетичних ефектів. Крім того, в дослідженні не враховували синергетичні ефекти взаємодії логістичних систем з іншими соціально-економічними системами, які є складовими туристичної дестинації. Перспективами подальших досліджень є пошук ефективних методів та інструментів стратегічного менеджменту розвитку туристичної дестинації з використанням інструментарію сучасної логістики та управління ланцюгами поставок. Важливим аспектом є також розробка методики оцінювання ефективності та результативності реалізації окремих стратегічних завдань за кожним із складників логістики туристичної дестинації та рівня логістичної системи, яка входить до її складу.

Список використаних джерел

1. Смирнов І. Г., Любіцева О. О. Логістика в туризмі. Міжнародний туристичний бізнес і логістика в туризмі. Київ: Видавництво Ліра-К, 2024. 420 с.
2. Смирнов І. Г. Маркетинг у туризмі. Київ: КНУ ім. Т. Г. Шевченка, 2016. 251 с.
3. Mrnjavac E. Logistics of tourist destination. *Promet-Traffic-Traffico*. 2002. Vol. 14. No. 2. Pp. 97–102. <https://doi.org/10.7307/ptt.v14i2.853>.
4. Kochadze T., Dangadze I., Zaqareishvili V. The role of logistics in the market for transportation and tourist services. *Scientific Proceedings XXI International Scientific-Technical Conference "Trans & Motauto '13"*. Vol. 4. Pp. 45–47. URL: <https://trans-motauto.com/sbornik/2013/3/10.THE%20ROLE%20OF%20LOGISTICS%20IN%20THE%20MARKET%20FOR%20TRANSPORTATION%20AND%20TOURIST%20SERVICES.pdf>.
5. Jin Z., Dai K., Fu G., Li Y. Discussion on Tourism logistics based on the separation and combination of tourists and items theory. *American Journal of Industrial and Business Management*. 2017. Vol. 7. No 4. Pp. 537–547. <https://doi.org/10.4236/ajibm.2017.74039>.

6. Tadić S., Veljović M. Logistics of rural tourism. *International Journal for Traffic and Transport Engineering*. 2020. No. 10(3). Pp. 323–350. [https://doi.org/10.7708/ijtte.2020.10\(3\).06](https://doi.org/10.7708/ijtte.2020.10(3).06).
7. Muhcina S., Popovici V. Logistics and supply chain management in tourism. *The Amfiteatru Economic Journal*. 2008. Vol. 10. Is. 24. Pp. 122–132. URL: http://www.amfiteatruconomic.ase.ro/arhiva/pdf/no24/articol_fulltext_pag122.pdf.
8. Смирнов І., Бенч Ю. Логістичний чинник сталого розвитку туристських територій (дестинацій) на прикладі міського та сільського туризму. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Географія*. 2017. № 1-2(66-67). С. 41–49. <http://doi.org/10.17721/1728-2721.2017.66.5>.
9. Макарчук І. М., Колодич Ю. М., Шевчук К. В., Яременко Л. М. та ін. Туристична дестинація як об'єкт управління в туризмі. *Агросвіт*. 2024. № 7. С. 50–55. <http://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.7.50>.
10. Ciacci A., Ivaldi E., Mangano S., Ugolini G. M. Environment, logistics and infrastructure: the three dimensions of influence of Italian coastal tourism. *Journal of Sustainable Tourism*. 2021. Vol. 31. Is. 7. Pp. 1583–1607. <https://doi.org/10.1080/09669582.2021.1876715>.
11. Nopphakate K., Aunyawong W. The relationship of tourism logistics management and destination brand loyalty: the mediating role of Thailand tourist satisfaction. *International Journal of Health Sciences*. 2022. Vol. 6. No. S5. Pp. 356–366. <https://doi.org/10.53730/ijhs.v6nS5.7833>.
12. Кожухівська Р. Б. Підвищення конкурентоздатності туристичної дестинації. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. Т. 31(70). № 1. С. 160–164. <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-1-27>.
13. Корж Н. В., Онищук Н. В. Фактори інноваційного розвитку туристичних дестинацій. *Економіка і організація управління*. 2021. Вип. 4(44). С. 45–54. <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2021.4.5>.
14. Bondarenko S., Rusavska V., Niziaieva V., Manushkina T. et al. Digital logistics in flow management in tourism. *Journal of Information Technology Management*. 2021. Vol. 13. Pp. 1–21. <https://doi.org/10.22059/JITM.2021.80734>.
15. Прочан А. О. Логістика в туризмі: виклики та перспективи розвитку в сучасному світі. *Бізнес Інформ*. 2023. № 3. С. 58–62. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-3-58-62>.
16. Прочан А. О. Реалії сучасної логістики в туризмі: технології, інновації та глобальні тренди. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2023. Вип. 36. С. 408–417. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8171977>.
17. Журба І. Є., Несторишен І. В. Вдосконалення туристичної логістики в контексті покращення якості туристичних послуг. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: Економіка та управління*. 2022. № 1(4). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-4-12-01>.

18. Захаркевич Н. П., Арзянцева Д. А., Корюгін А. В. Розвиток логістики туристичних послуг в Україні. *Наукові перспективи*. 2022. № 4(22). С. 145–155. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-4\(22\)-145-155](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-4(22)-145-155).

19. Марусей Т. Логістичні інновації в туристичній галузі. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 41. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-2>.

20. Щабельська В. Г., Пологовська Ю. Ю., Бикова М. Д. Особливості розвитку логістики туристичних послуг в Україні. *Причорноморські економічні студії*. 2022. Вип. 75. С. 117–122. <https://doi.org/10.32843/bses.75-18>.

21. Хмурковський Г. В., Ляденко Т. В. Актуальні проблеми розвитку туристичної логістики в Україні. *Економічний простір*. 2023. № 185. С. 87–92. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/185-1>.

22. Меркулов М. М., Захарченко В. І., Метіль Т. К. Логістичне забезпечення стійкого функціонування підприємств туристичної сфери. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2022. Вип. 52. С. 57–67. <https://doi.org/10.32841/2413-2675/2022-52-8>.

23. Ковальчук О., Кравченко В., Качмар Р. Особливості логістичного забезпечення діяльності підприємств у сфері туризму в умовах військового стану в Україні. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 50. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-14>.

References

1. Smyrnov, I. H., Liubitseva, O. O. (2024). *Lohistyka v turyzmi. Mizhnarodnyi turystychnyi biznes i lohistyka v turyzmi* [Logistics in tourism. International tourist business and logistics in tourism]. Kyiv, Lira-K.

2. Smyrnov, I. H. (2016). *Marketynh u turyzmi* [Marketing in tourism]. Kyiv, Taras Shevchenko National University.

3. Mrnjavac, E. (2002). Logistics of tourist destination. *Promet-Traffic-Traffico*, 14(2), 97–102. <https://doi.org/10.7307/ptt.v14i2.853>.

4. Kochadze, T., Dangadze, I., & Zaqareishvili, V. (2013). The role of logistics in the market for transportation and tourist services. *Scientific Proceedings XXI International Scientific-Technical Conference “Trans & Motauto ’13”*, 4, 45–47. Available at: <https://trans-motauto.com/sbornik/2013/3/10.THE%20ROLE%20OF%20LOGISTICS%20IN%20THE%20MARKET%20FOR%20TRANSPORTATION%20AND%20TOURIST%20SERVICES.pdf>.

5. Jin, Z., Dai, K., Fu, G., & Li, Y. (2017). Discussion on tourism logistics based on the separation and combination of tourists and items theory. *American Journal of Industrial and Business Management*, 7(4), 537–547. <https://doi.org/10.4236/ajibm.2017.74039>.

6. Tadić, S., & Veljović, M. (2020). Logistics of rural tourism. *International Journal for Traffic & Transport Engineering*, 10(3), 323–350. [https://doi.org/10.7708/ijtte.2020.10\(3\).06](https://doi.org/10.7708/ijtte.2020.10(3).06).

7. Muhcina, S., & Popovici, V. (2008). Logistics and supply chain management in tourism. *The Amfiteatru Economic Journal*, 10(24), 122–132. Available at: http://www.amfiteatruconomic.ase.ro/arhiva/pdf/no24/articol_fulltext_pag122.pdf.
8. Smyrnov, I., & Bench, Yu. (2017). Logistics factor in sustainable development of touristic territories (destinations) on example of urban and rural tourism. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Geography*, 1-2 (66-67), 41–49. <http://doi.org/10.17721/1728-2721.2017.66.5>.
9. Makarchuk, I., Kolodych, Y., Shevchuk, K., Yaremenko, L., & Petrenko, N. (2024). Tourist destination as an object of management in tourism. *Ahrosvit*, 7, 50–55. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.7.50>.
10. Ciacci, A., Ivaldi, E., Mangano, S., & Ugolini, G. M. (2021). Environment, logistics and infrastructure: the three dimensions of influence of Italian coastal tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 31(7), 1583–1607. <https://doi.org/10.1080/09669582.2021.1876715>.
11. Noppakate, K., & Aunyawong, W. (2022). The relationship of tourism logistics management and destination brand loyalty: the mediating role of Thailand tourist satisfaction. *International Journal of Health Sciences*, 6(S5), 356–366. <https://doi.org/10.53730/ijhs.v6nS5.7833>.
12. Kozhukhivska, R. (2020). Competitiveness growth of the tourist destination. *Scientific Notes of Taurida National V. I. Vernadsky University. Series: Economy and Management*, 31(701), 160–164. <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-1-27>.
13. Korzh, N. V., & Onyshchuk, N. V. (2021). Factors of innovative development of tourist destinations. *Economics and Organization of Management*, 4(44), 45–54. <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2021.4.5>.
14. Bondarenko, S., Rusavska, V., Niziaieva, V., Manushkina, T., Kachanova, T., & Ivaniuk, U. (2021). Digital logistics in flow management in tourism. *Journal of Information Technology Management*, 13, 1–21. <https://doi.org/10.22059/JITM.2021.80734>.
15. Prochan, A. (2023). Logistics in tourism: the challenges and development prospects in the modern world. *Business Inform*, 3, 58–62. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-3-58-62>.
16. Prochan, A. (2023). Realities of modern logistics in tourism: technologies, innovations and global trends. *Scientific Notes of Lviv University of Business and Law*, (36), 408–417. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8171977>.
17. Zhurba, I. Ye., & Nestorishen, I. B. (2022). Improved tourism logistics in the context of improving the quality of tourism services. *Problems of Modern Transformations. Series: Economics and Management*, 1(4). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-4-12-01>.
18. Zakharkevich, N., Arziantseva, D., & Koriuhin, A. (2022). Development of logistics of tourist services in Ukraine. *Scientific Perspectives*, 4(22), 145–155. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-4\(22\)-145-155](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-4(22)-145-155).
19. Marusei, T. (2022). Logistics innovations in the tourism industry. *Economy*

and Society, 41. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-2> 22.

20. Shchabelska, V., Pologovska, I., & Bykova, M. (2022). Features of logistics development of tourist services in Ukraine. *Black Sea Economic Studies*, 75, 117–122. <https://doi.org/10.32843/bses.75-18>.

21. Khmurkovskiy, H., & Liadenko, T. (2023). Current problems of tourism logistics development in Ukraine. *Economic Scope*, 185, 87–92. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/185-16>.

22. Merkulov, M., Zakharchenko, V., & Metil, T. (2022). Logistic support for the sustainable functioning of enterprises in the tourism sector. *International Humanitarian University Herald. Economics and Management*, 52, 57–67. <https://doi.org/10.32841/2413-2675/2022-52-8>.

23. Kovalchuk, O., Kravchenko, V., & Kachmar, R. (2023). Features of logistical support of the activity of enterprises in the tourism industry under the marital law conditions in Ukraine. *Economy and Society*, 50. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-14>.